

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Mahkeme'nin başvuru kararındaki itiraz gerekçesi özetle şöyledir :

2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Yasası'nın 61. maddesinin birinci fıkrasında yer alan bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinin her yıl Temmuz ayının yirmisinden Eylül ayının altısına kadar çalışmaya ara verecekleri hakkındaki kural, 4001 sayılı Yasa'nın 27. maddesiyle değiştirilerek çalışmaya ara verme süresinin sonu Ağustos ayının yirmibiri olarak belirlenmiştir.

1927 yılında Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası ile getirilen çalışmaya ara verme müessesesi, bu tarihten itibaren Hukuk ve Ceza Mahkemeleri, Yargıtay, Danıştay, Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemeleri olmak üzere tüm yargı organları için kendi usul yasalarında aynı şekilde düzenlenmiştir.

Adli tatil müessesesi, 1927 yılında yürürlüğe konulduğunda, vatandaşların hasat mevsiminde dava açma güçlüğü nedeninin, günümüzde önemini yitirmiş olması karşısında yalnızca yargının çalışma özelliği nedeniyle hâkim ve savcılarının toplu izin kullanmalarına yönelik bir düzenleme niteliğinin kalması itibariyle, yasakoyucunun çalışmaya ara verme süresini ve başlangıç tarihini düzenlerken Anayasa'da yer alan hâkimlik mesleğinin özellikleri ile yargı organlarının arasındaki ilişkinin de gözetilmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 138. maddesindeki hâkimin görevinde bağımsızlığı, Anayasa'ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatine göre hüküm verebilmesi, hâkimin güvencesini gerçekleştirmekle olanaklıdır. Hâkim güvencesi, hâkimin kişiliğini, iradesini, iç dünyasını tüm dış etkilerden korumak zorunluluğunu getirmektedir. Hâkimin çalışma düzenini doğrudan etkileyebilecek olumsuz durumların doğmasına engel olacak önlemlerin, hâkimlerin özlük haklarına ilişkin yasaların düzenlenmesinde gözönünde bulundurulması gereklidir.

Anayasa'daki eşitlik ilkesi, benzer durumlarda bulunan kişilerin, aynı kurallara bağlı tutulmalarını öngörmektedir. Benzer durumlarda bulunan kişilerin ayrı kurallara bağlı tutulmaları için de, haklı bir nedenin bulunması zorunludur.

4001 sayılı Yasa ile yapılan düzenlemeyle, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde görevli hâkimlere, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana devam eden ve aynı yargı düzeni içinde yer alan Danıştay da dahil olmak üzere diğer tüm yargı organlarında görevli hâkimlerin yararlandığı bir tatil süresinden daha az tatil süresinin tanınmasında, acil ve mutlak bir haklı nedenin olması gerekir. Öne sürülebilecek yargının hızlandırılması nedeni ise, haklı bir sebep olarak görülemez. Böylece, idare mahkemelerinde görev yapan bir hâkimin, aynı yargı düzeni içinde olan Danıştay da dahil olmak üzere, diğer yargı mensuplarından farklı kurallara tâbi tutulması, adalet ve hakkaniyet ölçülerini zedelemesi sonucu Anayasa'nın eşitlik ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Hukuk devleti ilkesinin gereği olarak, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargısal denetime tâbi olması, idarenin hukuka bağlılığının sağlanmasına işlerlik kazandırdığı gibi, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin de en etkin güvencesini oluşturmaktadır. Hukuk sistemimizde, idarenin hukuka uygunluğunun denetlenmesi, esas olarak idarî yargıda açılan iptal davaları yolu ile gerçekleştirilmektedir.

Esas Sayısı : 1994/75

Karar Sayısı : 1995/4

Yargı organına yapılan tüm başvurular için konulmuş bulunan zaman sınırlamasını ifade eden dava açma süresinin, hak arama özgürlüğü ve hukuk devleti kavramları ile yakın ilişkisi açısından, özellikle idarî yargı alanında büyük öneme haiz olduğu aşîkardır. Bu itibarla, idarî yargıda süre ile ilgili kurallar, bir yargılama usulü sorunu gibi görölse de, aslında tüm hukuk düzenini ilgilendiren, hak arama özgürlüğü, idarenin yargısal denetimi ve hukuk devleti kavramları ile sıkı ilişkisi bulunmaktadır. Dava açma sürelerinin geçirilmesi, hak arama özgürlüğünün ortadan kalkması sonucunu doğurduğundan, süre ile ilgili kuralların yalın, makul ve hak arama durumunda olanları tereddüde düşürmeyecek niteliğı haiz olması önem taşır.

Yapılan düzenleme ile, idare mahkemelerinde dava açma, itiraz, temyiz, savunmalara cevap verme süreleri, Danıştay'da açılan davalara göre 15 gün kısaltılmış olmaktadır.

Diğer taraftan, idare mahkemeleri ile Danıştay arasındaki hukukî bağlantı sadece temyiz ilişkisi olmayıp 2577 sayılı Yasa'nın 38-42. maddelerindeki düzenleme nedeniyle, idare mahkemesi görevinde olan bir dava, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görölüp çözümlenmektedir. Böyle durumlarda, çalışmaya ara verme sürelerinin farklılığı nedeniyle, aynı nitelikteki davalarda idare mahkemeleri ile Danıştay'da varılacak farklı sonuçlar da kamu vicdanını tatmin etmeyecektir. Nitekim görülen davada ruhsat işleminin iptali istenirken, bu işlemin dayanağı olan düzenleyici işleme karşı da Danıştay'da dava açılmıştır. İdare mahkemesine 2.9.1994 tarihinde dava açıldığı, oysa dava açma süresinin 28.8.1994 tarihinde sona erdiği, bu nedenle, idare mahkemesinde açılan davada sürenin geçirildiğı, aynı tarihte Danıştay'da açılan iptal davası, süresinde açılmış sayılacağından görölmeye devam edilecektir.

Bu nedenle, benzer durumda bulunan kişilerin, aynı hukuk kurallarına bağı tutulmalarını öngören eşitlik ilkesine aykırı olan ve hukuk devleti ilkesiyle de bağdaşmayan 4001 sayılı Yasa'nın 27. maddesi ile 2577 sayılı Yasa'nın 61. maddesinin 1. bendinde yapılan değışikliğın Anayasa'ya aykırı olduğı kanısına varılmıştır. 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'ne intikal ettirilmesine karar verilmiştir."